

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้ คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551, หน้า 1)

การศึกษาไทยในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปีพุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2545) ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้สามารถฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ตลอดจนฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น และใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Education) แต่การจะได้มาซึ่งทักษะดังกล่าวนี้ จำเป็นที่ผู้เรียนต้องมีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ สมรรถนะที่ 2 กล่าวถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5)

บุคคลที่มีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์จะช่วยให้มีความตระหนักและไตร่ตรองถึงบทบาทของตนเอง และเอกลักษณ์แห่งตน ที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเขา

รวมทั้งเหตุการณ์และบุคคลอื่นๆ ในโลกนี้ นั่นหมายความว่าคนเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริง การกำหนดความหมาย การใช้คำ ถ้อยคำ และเหตุผลที่ยกมาอธิบายความให้มีความกระจ่างชัด ทั้งในวิธีการและผลลัพธ์ของการกระทำ ดังนั้นการคิดวิเคราะห์จะช่วยสร้างความตระหนักของบุคคล สำหรับในทางการศึกษานั้น การสอนที่มุ่งสร้างคนให้มีความสามารถคิดวิเคราะห์เป็นจะช่วยพัฒนาผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความเป็นอิสรภาพ (Liberation) การให้อำนาจ (Empowerment) และความเป็นเหตุเป็นผล (Reasoning) (randman and brandman, 1995, pp. 6 - 7) ความมีอิสรภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง ที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล การให้อำนาจให้ผู้เรียนสามารถควบคุมตนเอง กระตุ้นให้มีการซักถาม ค้นหาข้อเท็จจริง มองหาและตรวจสอบทางเลือกของการแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์สิ่งที่ตนเองคิด และความคิดของผู้อื่น ทำให้บุคคลมีความเป็นอิสระ สามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้ การพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่จะเห็นด้วยหรือคัดค้านข้อสมมติฐาน ทฤษฎีและวิธีการ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนระบุตัวบ่งชี้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขไว้ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 3- 4) มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนด้านเป็นคนเก่ง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หลังจากที่สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาระยะหนึ่ง พบว่ามาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับปรับปรุงเสียเป็นส่วนใหญ่ จากการสรุปการประเมินผลของ สมศ. ครั้งสุดท้ายจากสถานศึกษาจำนวน 17,562 แห่ง มีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11.1 ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (มีผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป) ได้ผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน หมายถึงโดยภาพรวมของการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และวิสัยทัศน์ ในมาตรฐานที่ 14 มีผู้เรียนบรรลุผลน้อยมาก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, หน้า 1)

แต่การจัดการศึกษาในปัจจุบันปัญหาที่พบคือนักเรียนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องหรือประเด็นที่ซับซ้อน เพราะกระบวนการเรียนการสอนยังไม่มุ่งเน้นให้นักเรียน

ได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเหล่านี้และยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยติดตามผลของการปฏิรูปการเรียนรู้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ, 2547) พบว่าในระดับ บุคคลผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส รักและภูมิใจในโรงเรียน ผู้เรียนใฝ่รู้ กระตือรือร้น รู้วิธีการเรียนรู้และทำงานเป็น ทำงานเป็นทีมได้ดี ผู้เรียนประเมินตนเองว่ามีระดับคะแนนเฉลี่ย (GPA) ดี มีคุณธรรม กล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น แต่ผลการวัดความสามารถพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาระดับโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 90 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการคิดวิเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้พยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาหลายครั้ง โดยได้กำหนดให้การเรียนการสอนในประเทศต้องเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้ให้มีการบูรณาการทักษะการคิดเข้าในทุกวิชาและทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้พยายามศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพบว่าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Instructional Package) เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา ดังกล่าวได้เนื่องจากมีข้อดีคือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ เน้นหลักการของการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้สอนและนักเรียนในลักษณะที่ผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการ กระบวนการเรียน การสอนยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาสนับสนุน เช่น การให้แรงเสริม การเรียนตามลำดับขั้น การถ่ายโยง การเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี

จากปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถการวิเคราะห์ให้สูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตีกระดูกหมิงกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 75 / 75

2. เพื่อใช้และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถ

ในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ความสำคัญของการศึกษา

1. ได้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. ได้แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่นำไปใช้สอน หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในหน่วยอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละขั้นออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างและหาประสิทธิภาพครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีสาระสำคัญของเนื้อหา ดังนี้

เนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหา เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระ มาตรฐาน ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยชุดกิจกรรมทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 อันอิเหนาเอามาทำเป็นคำร้อง

ชุดกิจกรรมที่ 2 การศึกครั้งนี้ไม่ควรเป็น

ชุดกิจกรรมที่ 3 เพราะรักบุตรสุดสวาท

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน	จำนวน 1 ท่าน
1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน 1 ท่าน
1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและวัดผลประเมินผล	จำนวน 1 ท่าน
1.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	จำนวน 2 ท่าน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองหลวง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 42 คน ครั้งที่ 1 ห้อง ม. 4/2 จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อหาความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา และความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในกิจกรรม ครั้งที่ 2 ห้อง ม.4/2 จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และครั้งที่ 3 ห้อง ม. 4/1 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 การใช้และศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษานำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

เนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหา เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระ มาตรฐาน ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยชุดกิจกรรมทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 อันอิเหนาเอามาทำเป็นคำร้อง

ชุดกิจกรรมที่ 2 การศึกษครั้งนี้ไม่ควรเป็น

ชุดกิจกรรมที่ 3 เพราะรักบุตรสุดสวาท

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 35 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ระยะเวลาในการทดลองใช้ชุดกิจกรรมทั้งหมด 3 ชุด ใช้เวลาสอน 6 สัปดาห์ และทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) โดยด้านปัจจัยนำเข้าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเป็นการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิตเป็นการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 35 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ชุดของสื่อประสมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 ชุด มีองค์ประกอบ ดังนี้ คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อสำหรับศูนย์กิจกรรมซึ่งประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรงาน บัตรกิจกรรมและแบบฝึกทักษะ และเครื่องมือในการวัดและประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ โดยนำเทคนิคการใช้คำถาม 5W 1H

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์เป็นคะแนนรวมที่ได้จากแบบวัดการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ตี๊กะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นแบบวัดแบบปรนัย ชนิดเลือก 4 ตัวเลือก โดยวัดองค์ประกอบในพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

2.1 วิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการวิเคราะห์ว่าสิ่งที่อยู่โน้นอะไรสำคัญ หรือจำเป็นหรือมีบทบาทที่สุด ตัวไหนเป็นสาเหตุ ตัวไหนเป็นผล เหตุผลใดถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการค้นหาว่าความสำคัญย่อยๆ ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นติดต่อเกี่ยวพันกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อาจจะถามความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องกับเหตุ เนื้อเรื่องกับผล เหตุกับผล

2.3 วิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถที่จะจับเค้าเงื่อนของเรื่องราวนั้นว่ายึดหลักการใด มีเทคนิคการเขียนอย่างไร

3. เทคนิคการใช้คำถามแบบ 5 W 1H หมายถึง คำถามหรือปัญหาที่ผู้เรียนต้องให้การจำแนกแยกแยะ การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม การจัดลำดับ การให้เหตุผล หรือการสรุป ฯลฯ

เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดได้ เช่น คำถามที่ว่าอะไร (What?) เมื่อไร (When?) ที่ไหน (Where?) คำถามที่ถามว่าอย่างไร (How?) ทำไม (Why?) หรือทำไมไม่เป็นอย่างนั้น หรือทำไมไม่เป็นอย่างนี้ (Why not?)

4. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 75 / 75 หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำแบบฝึกหัดระหว่างใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับแบบทดสอบหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพด้านกระบวนการของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วัดได้คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ย จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วัดได้คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

5. ความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีในเชิงบวก ของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ขั้นตอน และการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยใช้พิจารณาเนื้อหา 3 ด้าน คือ

5.1 ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการศึกษาในเรื่อง บัตรคำสั่งมีข้อเสนอแนะชัดเจน อ่านง่าย มีจำนวนเหมาะสม คำชี้แจงชัดเจน ความยากง่ายเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ส่วนประกอบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์หลักการได้อย่างเหมาะสม

5.2 ด้านกระบวนการ เป็นการศึกษาในเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ ขั้นตอน ของกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ กิจกรรมการเรียนรู้มีคำถามหลักที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ และกิจกรรมได้ดี กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามประสบการณ์ชีวิตของตนได้ดีขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ส่วนประกอบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการได้ดีขึ้น

5.3 ด้านผลผลิต เป็นการศึกษาในเรื่องชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง ได้ดีขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเพิ่มขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อิเหนา ตอน คีตกะหมังกุหนิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน